



Het belang en potentieel van publiek grondbezit voor de landbouwsector

Lessen uit ILVO-onderzoek en de expo Gentse Gronden

ILVO/SALV-evenement
“Publieke landbouwgrond te koop?
Toekomst overeen te komen”

18 April 2024, STAM Gent

Hans Vandermaelen

Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek
Afdeling Landbouw en Maatschappij
Burg. Van Gansberghelaan 115
9820 Merelbeke (Belgium)
hans.vandermaelen@ilvo.vlaanderen.be
<https://www.linkedin.com/in/hansvandermaelen>
www.ilvo.vlaanderen.be

Inhoud

1. **Waarover spreken we?**
2. **'Business as usual': een aantrekkelijk landbouwperspectief?**
3. **Wat dan wel?**

Landbouwgronden met geschiedenis

- “Publiek grondbezit” > grond in eigendom van **openbare instellingen**
- **OCMW's en kerkfabrieken** bezitten heel wat landbouwgrond
- Niet recent gekocht, maar **historische erfenis**
 - Sterk gekoppeld aan armen- en ziekenzorg vanaf late Middeleeuwen
 - Essentiële bron van inkomsten (pachtgelden, maar ook voedsel, hout, turf)
 - Verworven via schenkingen maar soms ook eigen aankopen
 - Doorstonden de tand des tijds ondanks grote veranderingen



In de vergetelheid

- Ludwig De Vocht (Tertio) over gronden kerkfabrieken: *“om de voormalige Britse premier Winston Churchill [...] aan te halen “een raadsel verpakt in een mysterie binnen een enigma””*
- Ja, we kennen paar spraakmakende verkopen, enkel pilootprojecten, en weten enkele gronden liggen... Maar alomvattend overzicht? Strategisch beleid?



© Steven Vanden Bussche

binnenland

Het OCMW Gent zou 460 ha landbouwgrond in één lot verkocht hebben, tegen een te goedkope prijs, aan Fernand Huts. Is dit onrechtmatige staatssteun?

Boer strijdt tegen Huts en OCMW

Speculanten
De verkoop van de grond kreeg bij landbouworganisatie 'verontwaardiging', opzichte van de gemeentelijke landbouworganisatie in België. Deze laatste beschuldigt de OCMW van speculatie op de markt van landbouwgrond. Volgens de OCMW zou de verkoop van de grond te goedkoop zijn geweest. De boer wil de grond terugkopen. Het OCMW wil de verkoop van de grond niet terugkopen. Het OCMW wil de verkoop van de grond niet terugkopen.

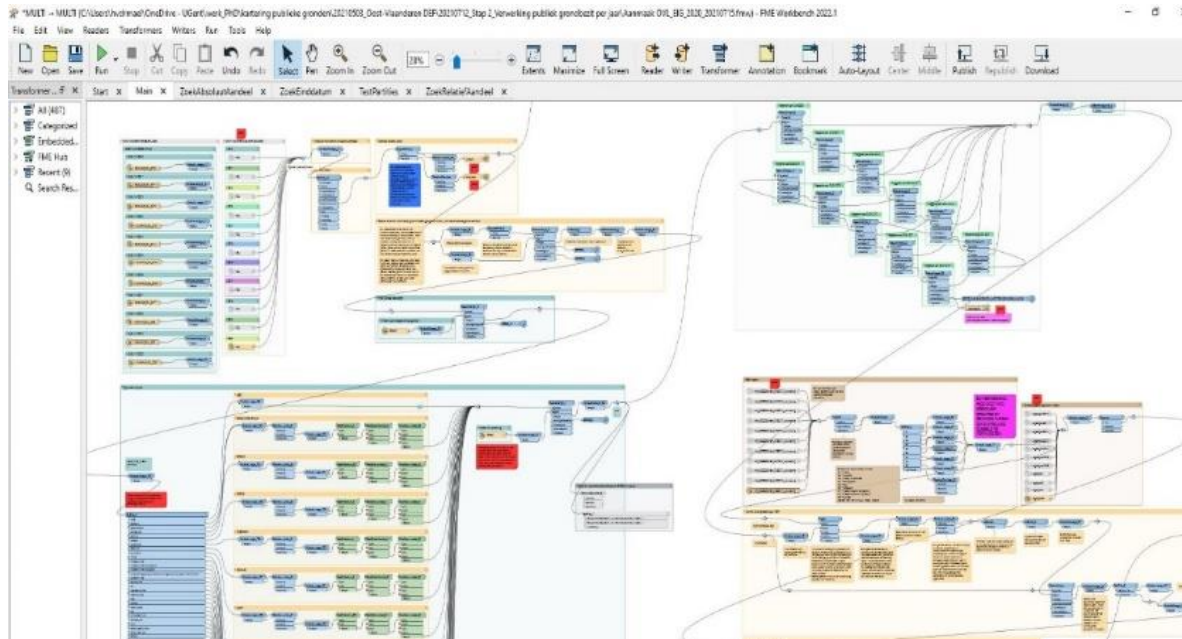
Landbouwgrond wordt bouwbedrijf
De verkoop van de grond kreeg bij landbouworganisatie 'verontwaardiging', opzichte van de gemeentelijke landbouworganisatie in België. Deze laatste beschuldigt de OCMW van speculatie op de markt van landbouwgrond. Volgens de OCMW zou de verkoop van de grond te goedkoop zijn geweest. De boer wil de grond terugkopen. Het OCMW wil de verkoop van de grond niet terugkopen.

Het gaat om vruchtbare gronden vlak bij Gent, waar je perfect voordeel voor de stad kan produceren

DAME LUCHET
Landbouworganisatie in België

ILVO maakt integraal cijfer- en kaartmateriaal

- Op basis van ruwe kadastrergegevens
- Ontwikkeling eigen methodologie voor verwerking en analyse
- UGent-ILVO doctoraat Hans Vandermaelen (2023)
→ cijfers voor provincie Oost-Vlaanderen
- ILVO lanceert in september 2024 cijfers heel Vlaanderen
→ **Save the date: Studiedag op donderdag 19 september 2024**



<https://pureportal.ilvo.be/nl/publications/urbanising-the-agroecological-reproduction-of-soil-fertility>

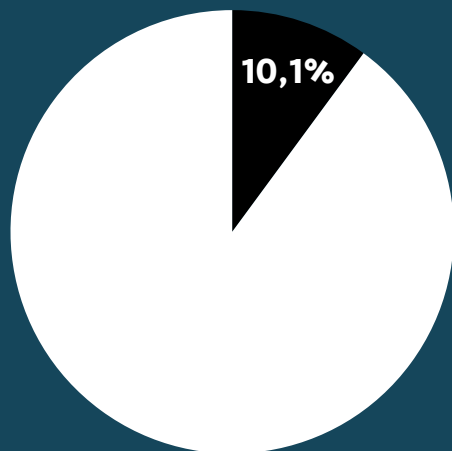


Publiek grondbezit in Oost-Vlaanderen (2020)

Basiscijfers

10,1%
van alle grond
is publieke grond

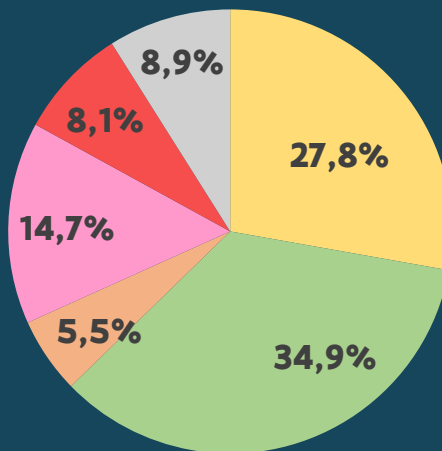
= 27.977 ha



■ publiek grondbezit
□ privaat grondbezit

27,8%
van alle publieke grond
is landbouwgrond

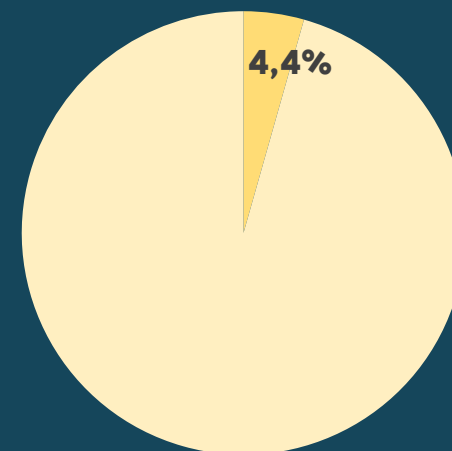
= 7777 ha



■ landbouw ■ residentieel
■ groen ■ overige
■ recreatie
■ industrie

4,4%
van alle landbouwgrond
is publieke grond

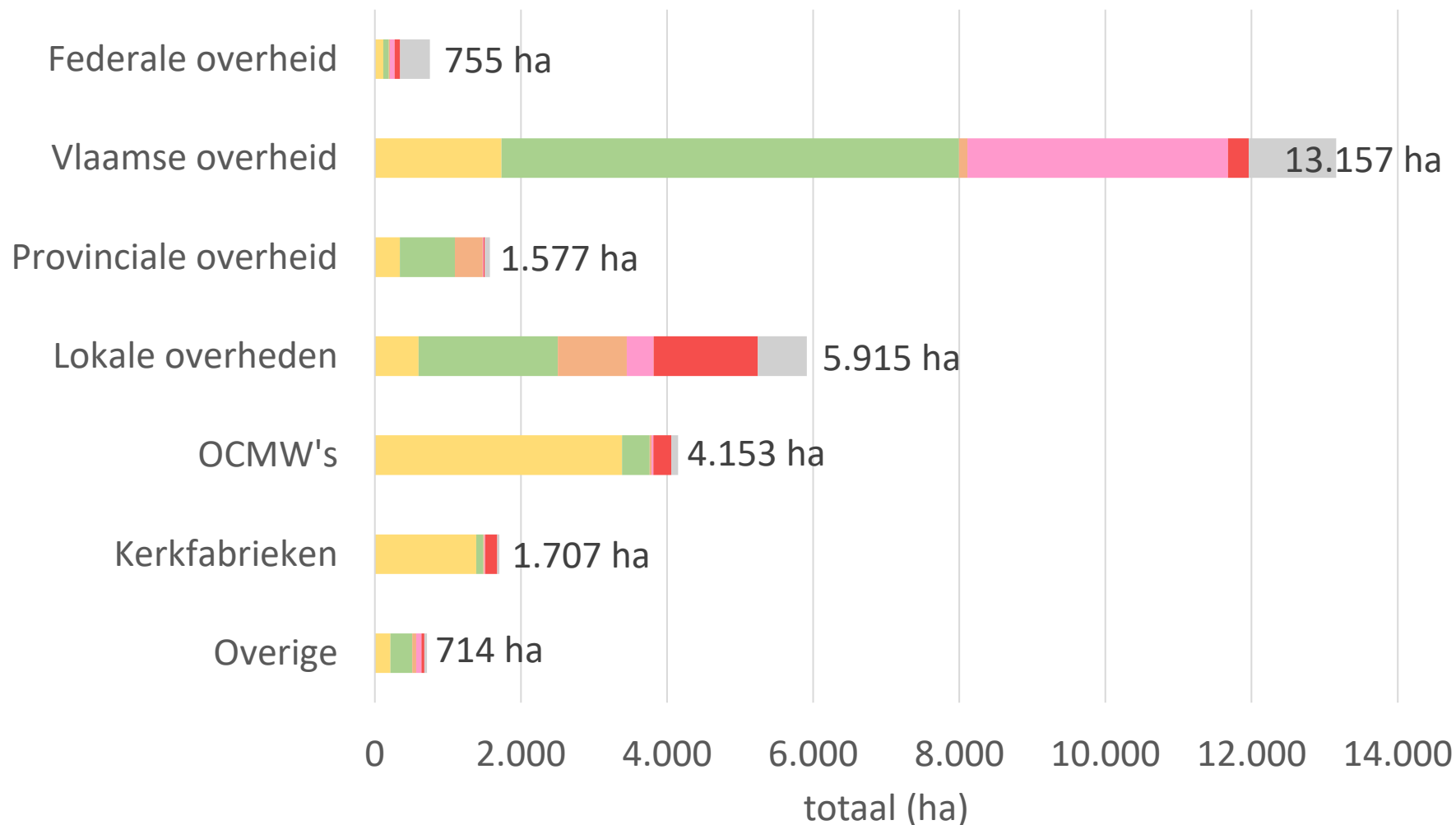
= 7777 ha



■ publieke landbouwgrond
■ private landbouwgrond

Publiek grondbezit in Oost-Vlaanderen (2020)

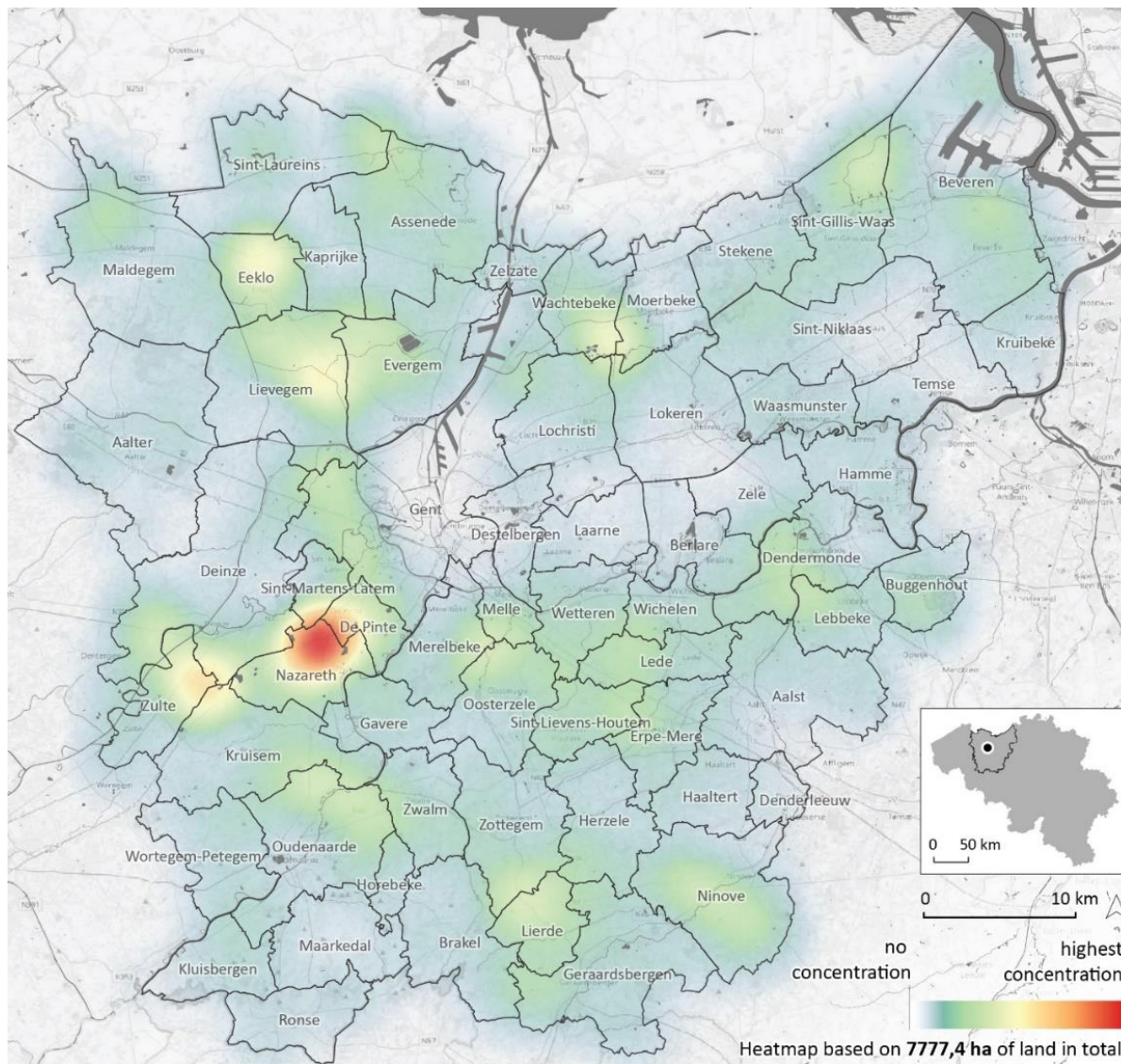
Per instelling en per bestemming



Landbouw Groen Recreatie Industrie Residentieel Overige

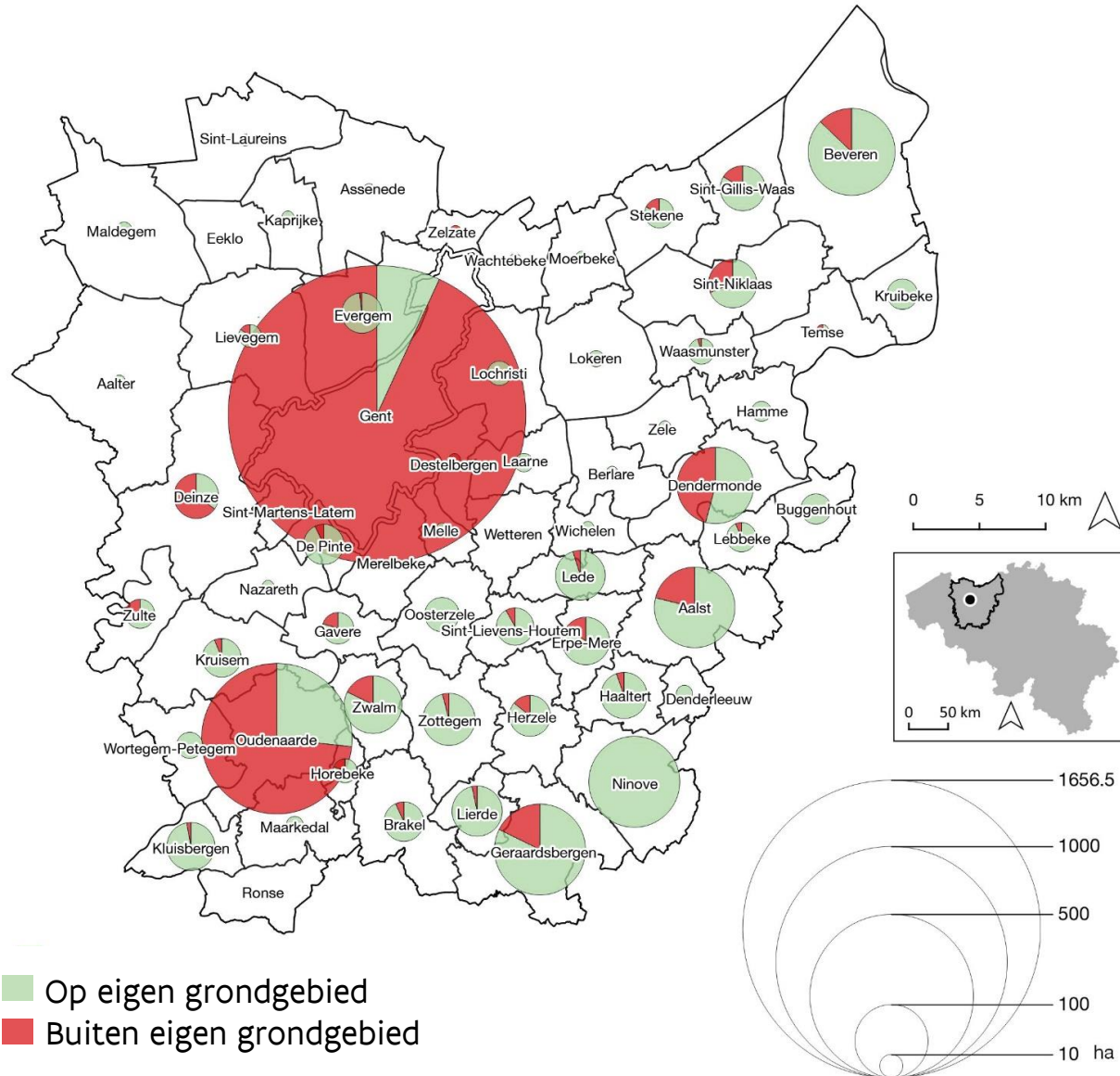
Publiek grondbezit in Oost-Vlaanderen (2020)

Ruimtelijke spreiding publieke landbouwgrond



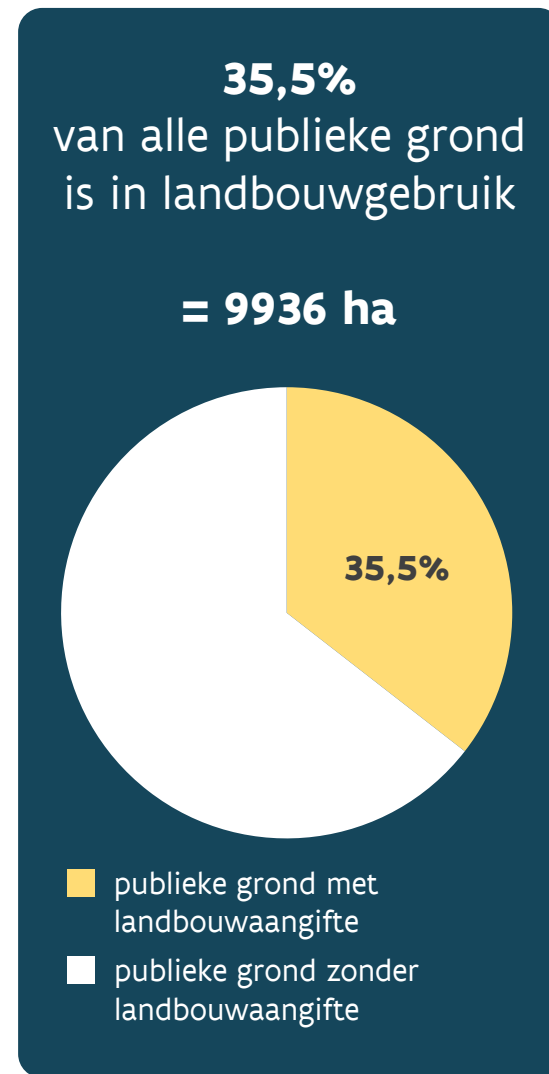
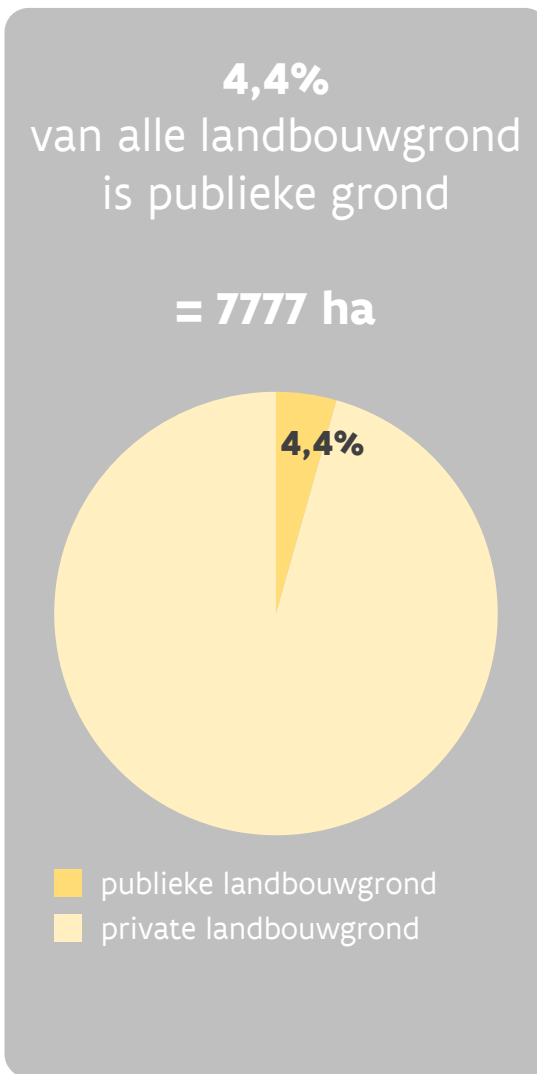
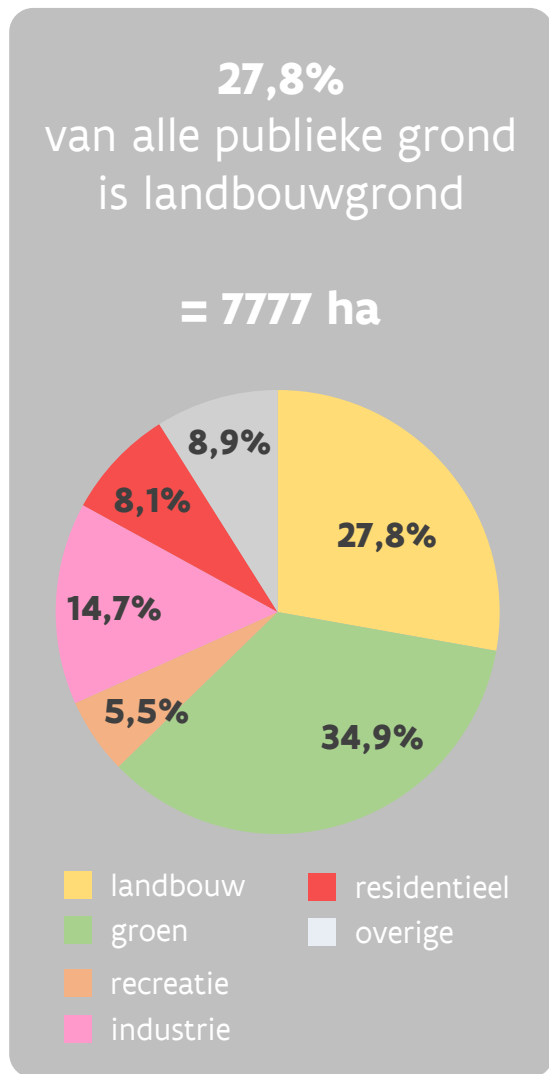
Publiek grondbezit in Oost-Vlaanderen (2020)

OCMW-grondbezit (landbouw en groen) en ligging



Publiek grondbezit in Oost-Vlaanderen (2020)

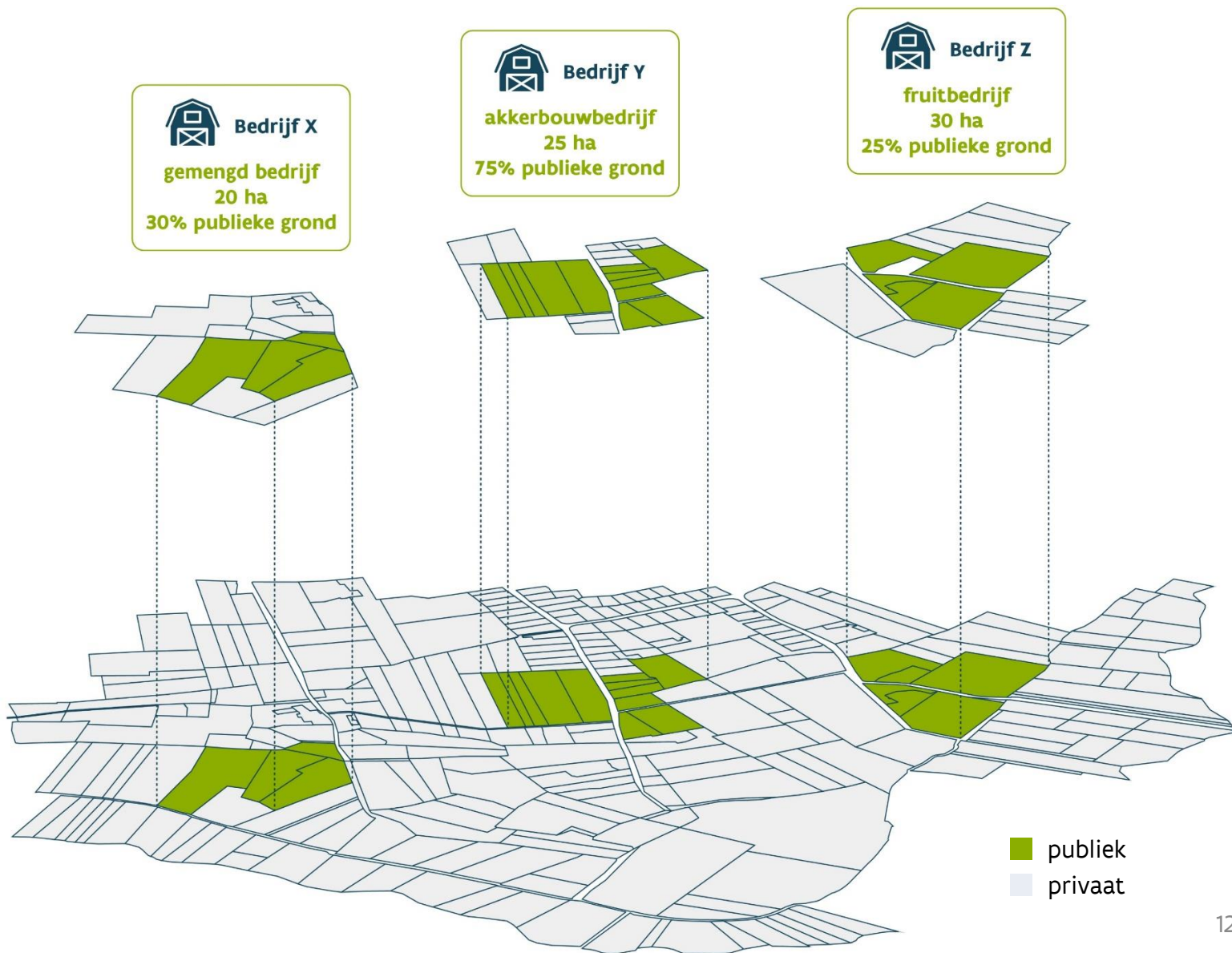
Landbouwkundig gebruik



Perspectief perceel vs perspectief bedrijf



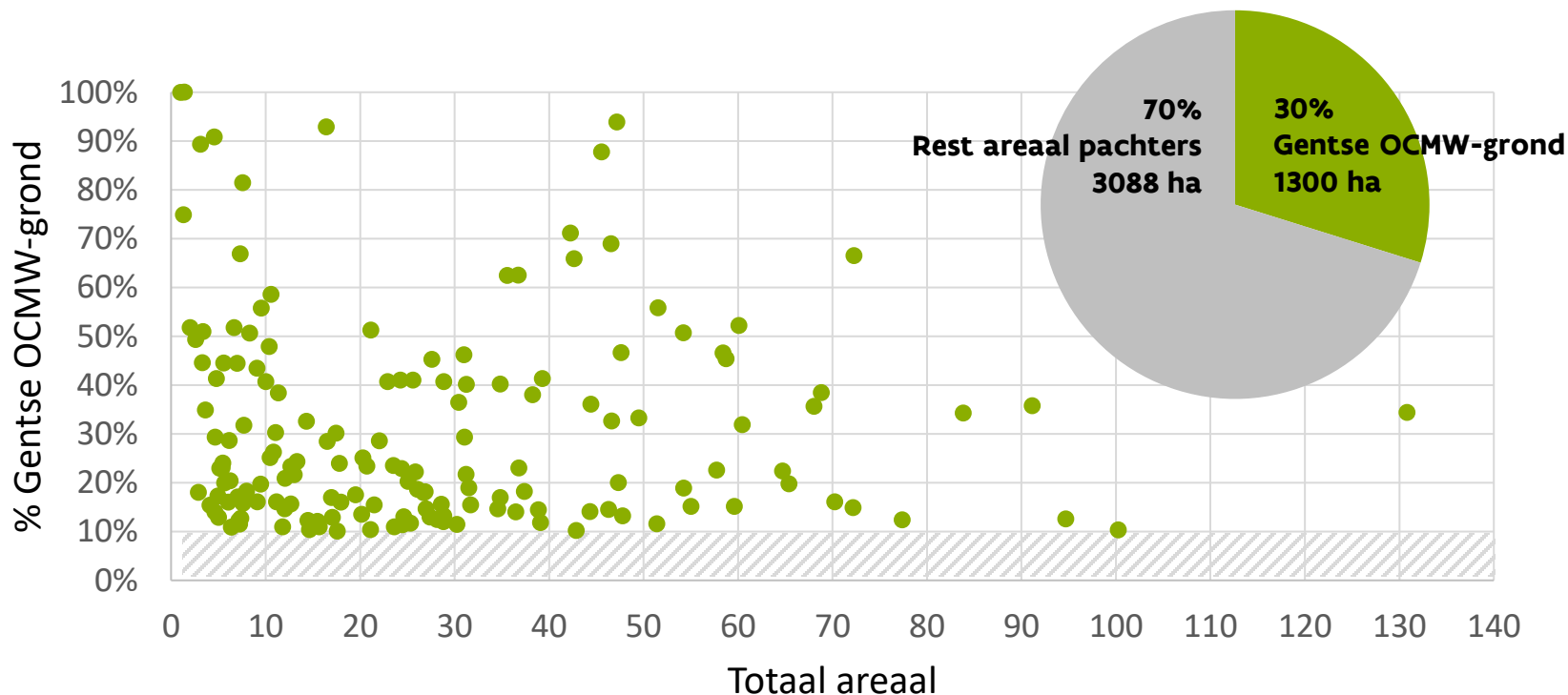
Perspectief perceel vs perspectief bedrijf



Gentse OCMW-gronden in Oost-Vlaanderen (2020)

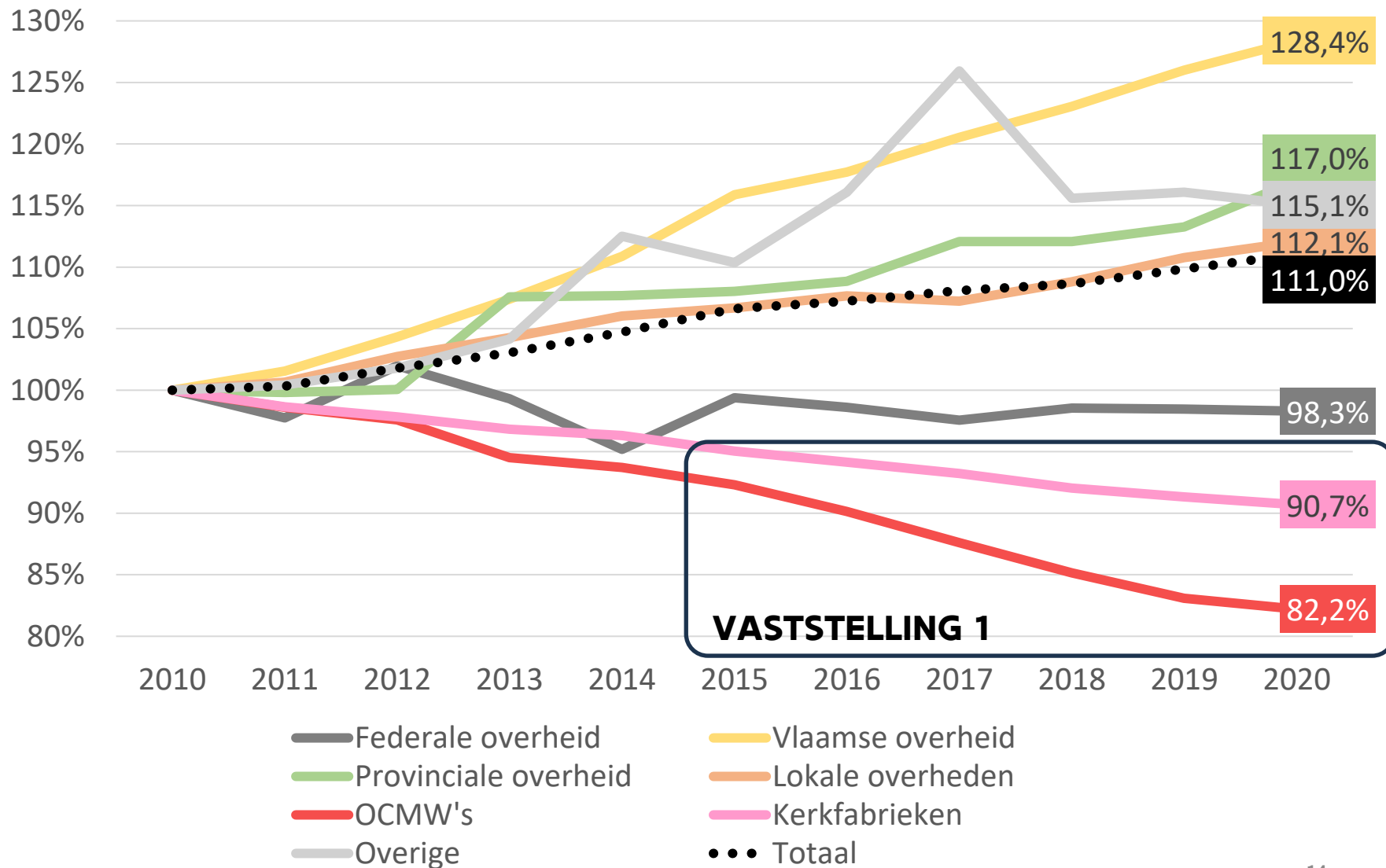
Landbouwkundig gebruik

- **Vaststelling 1: 160 landbouwboubedrijven** pachten meer dan 10% van hun areaal bij OCMW Gent (excl WVl en Zeeland) → veel meer dan wat 'geweten' is
- **Vaststelling 2: ook grotere bedrijven**, incl. veehouderij en akkerbouw → = heel ander schaalniveau dan huidige pilootprojecten op publieke grond
- **Vaststelling 3: gemiddeld** pachten deze 160 bedrijven **30%** van hun areaal bij het OCMW Gent → via publieke grond effect op rest van areaal = **schaaleffect factor 3 (!)**



Evolutie publiek grondbezit in Oost-Vlaanderen (2010-2020)

Per instelling



Waarom verkopen OCMW's en kerkfabrieken?

DE STANDAARD MAANDAG 19 SEPTEMBER 2022

11

binnenland

Met de liefde van God verwarm je geen kerk

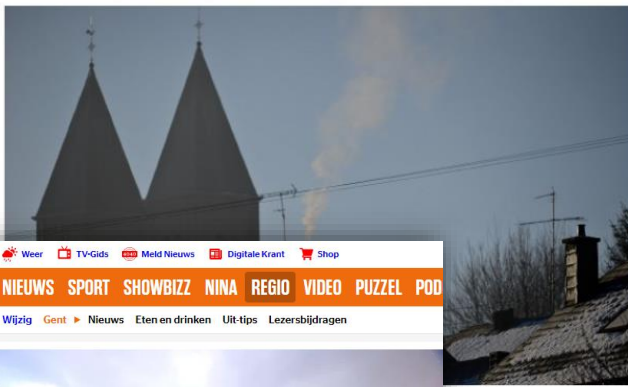
ENERGIEFACTUUR Iedereen kreunt onder de hoge energieprijzen, ook de kerkfabrieken. Facturen van 50.000 euro per jaar zijn geen uitzondering.

Normaal schommelt de gas- en elektriciteitsfactuur voor de Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk in Ninove rond 10.000 euro per jaar. Maar de eerste zeven maanden van 2022 was dat al 34.620,80 euro. 'En we verwachten nog eens 15.000 euro voor de rest van het jaar', zegt pastoor Alexander Vandaele. Omdat de kerk regelmatig gebruikt wordt, is besparen op verwarming moeilijk. De kerk is een beschermd monument, het orgel is net gerestaureerd en de schilderijen zijn gevoelig voor zwammen. Het Agentschap Onroerend Erfgoed eist dat de temperatuur niet onder de 12 graden daukt. 'We hebben binnen de meerjarenplannen wat kunnen schuiven met budgetten', zegt Vandaele. 'Dat lukte nog niet omdat we de voorbije jaren erg zuinig waren. We hebben ook een extra collecte gehouden. Die leverde 1.500 euro op. Het is toch iets.'

Van de veertien kerken die Vandaele onder zijn hoede heeft, kampt alleen die in Denderwindeke met een tekort, in dit geval van 10.000 euro. De andere zijn minder hard getroffen. Omdat de kerken niet geklasseerd zijn, dooreen de week niet verwarmd moeten worden, of omdat de kerkfabriek goed bij kas zit. 'Zo staat er in Meerbeke een waardevolle kerk, maar de kerkfabriek verhuurt er ook vijf appartementen. Die opbrengst gaat

nu integraal naar energie', aldus Vandaele. Toch moeten alle kerken zuinig met energie omgaan. De bisdommen sturen daar aanbevelingen voor rond. Zo vraagt het bisdom Brugge om de temperatuur niet te verhogen tijdens de vieringen, de basistemperatuur, externe activiteiten te vermijden, op ledverlichting, aansluiten op de net te centraliseren, welke kerken kunnen wekekdvieringen lopig nog niet gestrengere winterdaring in brengen.

Zonnepanelen De gebouwen zijn beschermd zijn – herenovatatie aan haar gebonden. Dakzonnepanelen zijn niet zDe Vlaamse regering van de penibele si de energiemaatreg regeringstafel ligt afwegingskader velen op beschermd zullen we niet oven leggen', zegt be Mathias Diepende kathedraal in Antv toelating krijgen.' Gelukkig voor



Dankzij de verkoop van onder meer dit perceel kan het OCMW investeren in ouderenzorg in Gent. © Foto Proot

OCMW verkoopt West-Vlaams dorp

GENT/ROKSIJDE/WULPEN Het OCMW van Gent verkoopt zowat het hele West-Vlaamse dorp Wulpen en krijgt daarmee zomaar eventjes 6,7 miljoen euro in de schoot geworpen. 'We bleken zonder het te beseffen 338 voetbalvelden landbouwgrond te bezitten in deze deelgemeente van Koksijde. Een overblijfsel uit de tijd van Napoleon', zegt OCMW-voorzitter Rudy Coddens.

ERIK DE TROYER 14-01-15, 02:27 Laatste update: 21-03-17, 08:54

Inmemoriam Immo Jobs Shop Klantenservice Digitale

Nieuws Regio Sport Goesting Billie Podcast

Sint-Truiden

☆ Maak van Sint-Truiden jouw startgemeente! [KLIK HIER.](#)



Hoeve Slagmolen in Terbeek. — © Jozef Croughs

Sint-Truiden verkoopt twee hoeves en landbouwgrond om schuldenput te vullen: "Geschatte opbrengst van 6 à 7 miljoen"

Sint-Truiden - Sint-Truiden heeft te veel schulden en moet dus oplossingen zoeken. De stad hoopt 6 tot 7 miljoen euro binnen te halen met de verkoop van landbouwgronden en twee hoeves, waarvan een in het West-Vlaamse Veurne.

Jozef Croughs

Vrijdag 19 mei 2023 om 03:00

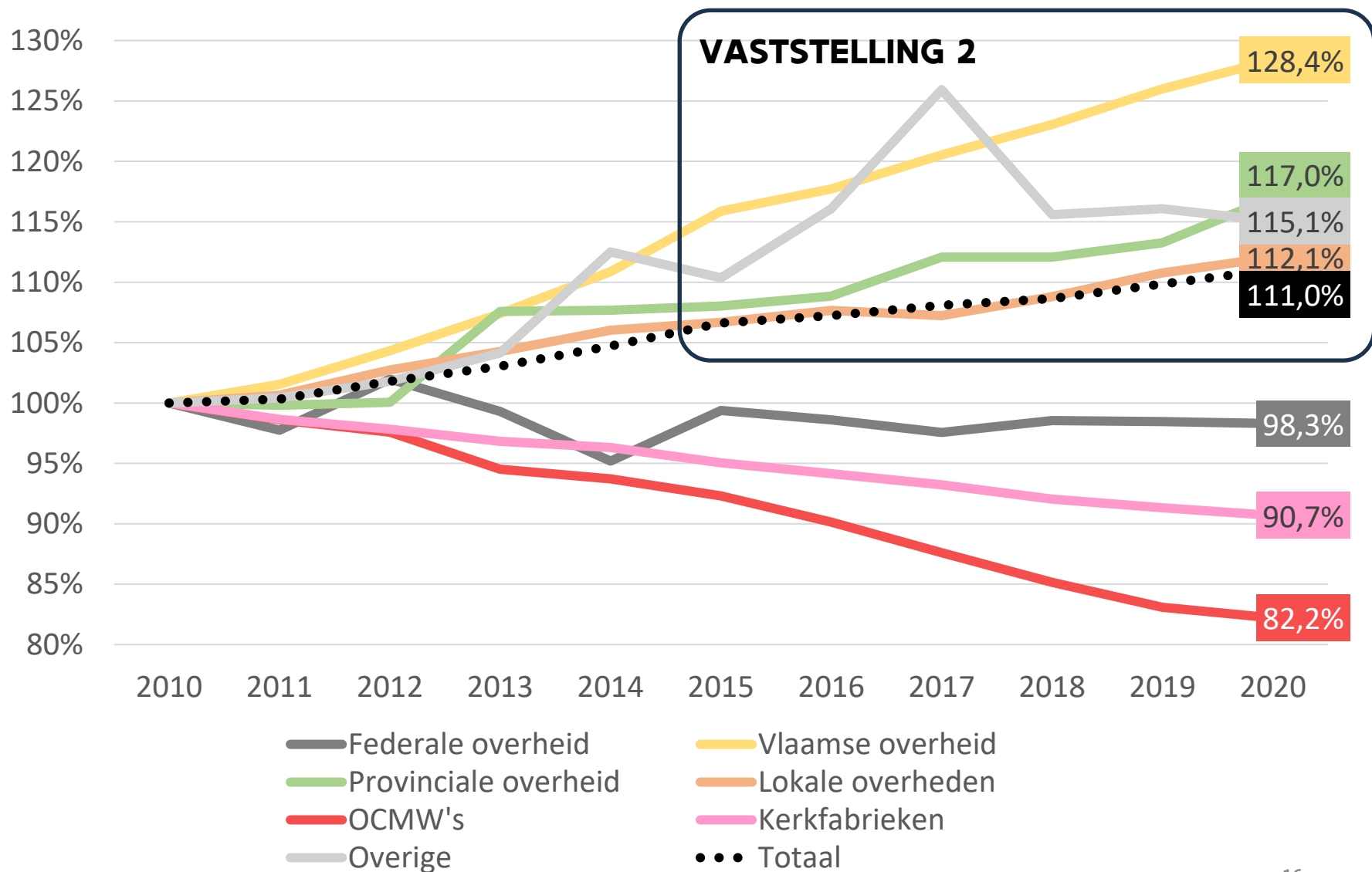
© Het Belang van Limburg

"We kregen een bedrag van 40.000 euro per hectare aangeboden. We hebben nu een procedure gestart om te kijken of er nog meer gegadigden zijn. Hoe dan ook is dit een goede prijs", zegt Coddens. "Met de miljoenen die we hiermee verdienen, zullen we investeren in bouwprojecten voor ouderenzorg in Gent. We mogen geld dat uit patrimonium komt niet gebruiken om uitkeringen mee te betalen, en dat is maar goed ook. De Gentenaars hebben er meer aan als we met dat geld voor extra rusthuisplaatsen en serviceflats zorgen dan dat we grond in West-Vlaanderen houden."

© Het Laatste Nieuws

Evolutie publiek grondbezit in Oost-Vlaanderen (2010-2020)

Per instelling



Actief grondbeleid voor tal van beleidsdomeinen heel normaal



Homepage > Nieuws > Openbare besturen heel actief op grondenmarkt, maar landbouwvisie ontbreekt

< GA TERUG

PRINT DEZE PAGINA

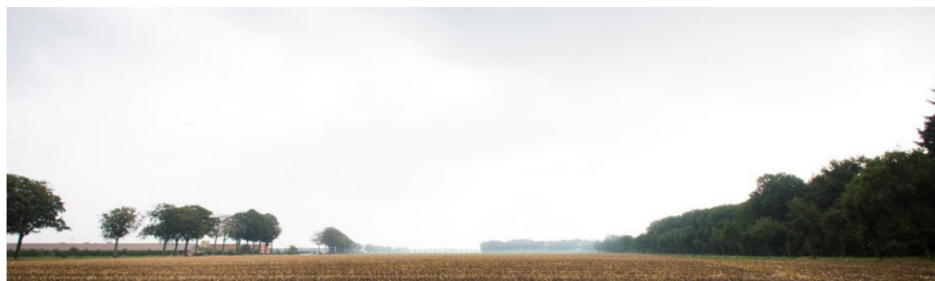
DEEL DEZE PAGINA

Openbare besturen heel actief op grondenmarkt, maar landbouwvisie ontbreekt

De jongste jaren hebben gemeenten, OCMW's, kerkfabrieken, provinciebesturen en hogere overheden heel wat publieke gronden verkocht. "De redenen daarachter zijn ontwikkelingen voor natuur, industrie, recreatie, wonen, waterbeheer en infrastructuurwerken of het genereren van geld om eigen projecten te realiseren. De opvallende afwezigheid in het grondbeleid van de openbare besturen is een visie op landbouw", dat concludeert Hans Vandermaelen in zijn doctoraatsonderzoek (UGent-ILVO). Volgens hem werden er amper gronden verkocht met een landbouw- of voedsel doelstelling.

3 FEBRUARI 2023 – Laatste update 3 FEBRUARI 2023 10:13

Lees meer over: [grond](#)



Landbouwsector opmerkelijk stil

- Boerenforum, nieuwe boeren en stedelijke bewegingen protesteerden afgelopen jaren tegen verkoop van publieke landbouwgrond... maar verder toch vooral **opmerkelijk stil**
- **Opvallend** gezien
 - groot aantal landbouwbedrijven erg afhankelijk van publieke landbouwgrond
 - vele beleidsdomeinen moeten actief grond verwerven om doelen te realiseren en landbouw blijft stil over vele duizenden ha publieke landbouwgrond
 - grote uitdagingen waar landbouwsector voor staat
 - ...

→ Is 'business as usual' dan zo aantrekkelijk voor de landbouwsector?



Landbouwer Tjjs Boelens van het Boerenforum. © Wannes Nimmigeers

Eén tractor en een handvol boze mensen tegen verkoop van Blauwhuis en andere publieke gronden: "Die gronden zijn van ons allemaal"

GENT / NAZARETH Een tractor in het centrum van Gent, dat zie je niet zo vaak. Vanmorgen stond er een aan het OCMW gebouw in Onderbergen. Een burgerbeweging, een landbouwer en enkele sympathisanten eisen dat het OCMW Gent de verkoop van 't Blauwhuis in Nazareth ongedaan maakt, en daar een opleidingsplaats voor boeren van maakt. "De stad Gent blijft maar publieke gronden verkopen, terwijl ze dat recht niet hebben, die gronden zijn van ons allemaal", klinkt het.

Inhoud

1. **Waarover spreken we?**
2. **'Business as usual': een aantrekkelijk
landbouwperspectief?**
3. **Wat dan wel?**

Business as usual?

- Dan zullen publieke landbouwgronden en hoeves...
 - ... door vele openbare besturen **verkocht worden** (zeker hoeves maar ook grond, zeker pachtvrij maar ook verpacht)
 - ... doorgaans **openbaar** verkocht worden aan de **hoogste bieder** (omzendbrief laat weinig uitzonderingen toe, en “maximaal ten gelde maken is goed beleid”)
 - ... soms **door een andere publieke instelling gekocht** worden (een fractie, vaak tijdelijk, en vooral in functie van niet-landbouwdoelen of flankerend landbouwbeleid)
 - ... soms nieuwe **pilootprojecten** (uitzonderingen blijven die de regel bevestigen)
 - ...

→ **Welke impact zou dit hebben op de landbouwsector?**

1. Landbouwers zullen in onzekerheid leven

• Publieke grond pachten VROEGER

- Voor de pachter
 - “Een droom”, “een voorrecht”, “de lotto gewonnen”, “voordelen als was je eigenaar”...
- Voor hun bedrijf
 - **Langetermijnzekerheid** want “publieke instellingen verkopen niet en sterven niet”
 - Generatie op generatie doorgeven
 - Fundament voor de landbouwbedrijfsvoering

• Publieke grond pachten VANDAAG

- Voor de pachter
 - **Angst** om de boodschap te krijgen dat gronden “morgen” verkocht zullen worden
- Voor hun bedrijf
 - Grote en **verlammende onzekerheid**
- In stilte afwachten, “zwijgen”, “niet te veel in beeld lopen”, “niet kritisch zijn”



Homepage > Nieuws > Ecoboeren verloren alle zekerheid na verkoop OCMW-grond: "Alsof ze de poten vanonder onze stoel schopten"

Ecoboeren verloren alle zekerheid na verkoop OCMW-grond: "Alsof ze de poten vanonder onze stoel schopten"

Pachten bij het OCMW, dat is zekerheid. Het is een boerenwijsheid die al jaren meegaat. Zo ook bij Jos en Els uit Koksijde, derde generatie landbouwers gespecialiseerd in agro-ecologische akkerbouw. Helaas bleek die zekerheid niet terecht. Enkele jaren geleden besloot het OCMW om hun gepachte grond te verkopen, wat bijna het einde betekende van hun levenswerk. "Het voelde alsof ze ons kind iets hadden aangedaan."

12 APRIL 2024 | Lize Dietjens & Ruben De Keyser

Lees meer over: [landbouw](#) [grond](#)

2. Landbouwers zullen niet (vaak) investeren in de gronden

- Boeren géén LT zekerheid geven is beste manier
 - om te focussen op maximale opbrengsten op KT (“**uitboeren van de grond**”)
 - om LT-investeringen in **bodemkwaliteit** te ontmoedigen (rustgewassen, organische bemesting, bekalking...)
 - om investeringen in **hagen** en andere landschappelijke inrichtingen af te raden
 - om **verduurzaming en extensivering** ondenkbaar te maken
 - ...



3. Landbouwers zullen toegang tot grond verliezen

- Openbare verkoop aan hoogstbiedende creëert **speelveld waarin landbouwers het onderspit delven** tegen kapitaalkrachtige niet-boeren
- Boeren met pacht hebben **voorkooprecht, maar...**
 - ... weinig boeren verkiezen aankoop van gronden boven LT pachtzekerheid
 - ... aankoop van grond legt grote financiële last op bedrijfsvoering en overname
 - ... vele openbare besturen verpachten niet meer + meer opzegmogelijkheden in nieuwe pachtwet
- Vele investeerders hebben zelf een landbouwnummer en dus **opzegmogelijkheden**
- Vele boeren zullen bij verkoop dus geconfronteerd worden met **verlies van areaal**
 - Zelfs verlies relatief klein deel van het areaal kan drastisch effect hebben
 - Dominosteeneffect: minder oppervlakte = minder loon, te veel dieren of mest op resterende oppervlakte, verlies voederautonomie, lopende investeringen afbetalen op minder oppervlakte...



4. Niet-agrarisch hergebruik zal toenemen

- Openbaar verkopen aan hoogstbiedende **zet deur open** naar kapitaalkrchtig niet-agrarisch hergebruik van hoeves en gronden
- En wat bij **verkoop aan landbouwers (onder voorwaarden)?** Geen garantie dat gronden ook op LT gebruikt worden voor professionele landbouw (bijv. verkoop na pensionering, voorwaarden uit akte opvolgen met controle en sancties?..)

→ **Publiek eigenaarschap is in huidige context net beste garantie op behoud professioneel landbouwgebruik**



5. Nieuwkomers blijven veroordeeld tot “restgronden”

- Potentiële nieuwkomers in de landbouwsector botsen op **enorm toegang tot grond probleem**
 - Ze vinden geen grond
 - Ze vinden gaan aan de slag op “restgronden”: te klein, geen infrastructuur vergunbaar, onzekere gebruiksovereenkomsten...
- Enkelingen zullen aan de slag kunnen op **pilootprojecten** op publieke grond
- De rest zal veroordeeld blijven tot “restgronden”
 - Voor hen betekent verlies van publieke grond
= verlies bron van hoop
= verlies van de mogelijkheid om iets anders te doen dan kleinschalige groenteteelt



Business as usual?

Een treurig perspectief voor de landbouw

1. Landbouwers zullen in onzekerheid leven
2. Landbouwers zullen niet (vaak) investeren in de gronden
3. Landbouwers zullen toegang tot grond verliezen
4. Niet-agrarisch hergebruik zal toenemen
5. Nieuwkomers blijven veroordeeld tot “restgronden”
- 6. Landbouwbeleid zal een beleidsinstrument armer zijn**

Hardnekkig misverstand:

“Verkoop van publieke grond verandert niets aan de landbouwbestemming ... dus er is geen impact op de landbouw”



Zeg wel: **“Verkoop van publieke grond verandert niets aan de landbouwbestemming ... maar heeft desondanks een verregaande impact op de landbouw”**

Inhoud

1. **Waarover spreken we?**
2. **'Business as usual': een aantrekkelijk landbouwperspectief?**
3. **Wat dan wel?**

Projectoproep stad Gent in Mendonk

- 5 ha pachtvrije OCMW-grond
- Projectoproep zonder veel dwingende voorwaarden, maar met de **uitnodiging** om een voorstel in te dienen dat **verbinding** maakt met de Gentse visie op landbouw
- Gegund aan nabijgelegen melkveebedrijf dat dankzij **extra “adem-ruimte”** kan experimenteren met kruidenrijk en eiwitrijk grasland (afbouw soja-input)
- Met effecten die de 5 ha zullen overstijgen, en mogelijks vruchten afwerpen op het volledige bedrijf van 50 ha (= **schaaleffect X10**)

🕒 Dinsdag 23 januari 2024, 19:00 CET

Landbouwer start duurzaam project op OCMW-gronden in Mendonk



▲ De koeien van landbouwer Wim Van Hecke op de OCMW-gronden in Mendonk.

Een melkveebedrijf start samen met de Stad Gent een pilootproject op 5 hectare OCMW-gronden in Mendonk. De melkveehouder zal er onder meer een poel aanleggen en duurzaam veevoeder telen. Het project maakt deel uit van een groter plan om publieke gronden in te zetten voor duurzame en stadsgerichte landbouw.

Na een open oproep stelt de Stad Gent 5 hectare OCMW-gronden in Mendonk voor 30 jaar ter beschikking aan melkveehouder Wim Van Hecke. Op de percelen komt grasklaver en een kruidenrijk grasland, goed voor eiwitrijk voeder voor de melkkoeien. Op die manier moet er minder soja gekocht worden. Het melkveebedrijf plant ook fruitbomen die op termijn samen met een zorginstelling uit de buurt geoogst worden. Verder zal het gezin van Wim er natuurinclusief werken. Zo leggen ze onder andere een poel aan en zullen ze een strook van 6 meter langs de grachten extensiever beheren.

"Ons melkveebedrijf zette al sterk in op klimaat en natuur en we voelen dat we meer en meer die weg moeten uitgaan. Dankzij dit project met de Stad Gent kunnen we nieuwe ideeën zoals kruidenrijk grasland uittesten en later misschien ook elders op ons bedrijf toepassen. De OCMW-gronden liggen vlak bij ons bedrijf, ideaal om er ook onze koeien te laten grazen. Dit pilootproject is cruciaal voor de leefbaarheid van ons landbouwbedrijf."

— Wim Van Hecke, melkveehouder

Dubbeldoelproject ANB Linkeroever

- **Ecologisch doel**
 - terugval van de Bruine Kiekendief keren
 - nood aan specifieke teeltrotaties en akkerstroken in landbouwgebied
- O.a. systeem van “**pasmuntgronden**”
 - Landbouwers die bereid zijn om specifieke maatregelen te nemen op eigen gronden worden beloofd met toegang tot overheidsgronden
 - Lange termijnovereenkomsten: min. 20 jaar
 - Tot 3 ha publieke grond voor inzet 1 ha eigen grond
- **Landbouwkundig doel**
 - “ondersteunen van landbouwers”
 - “richting een ecologische en rendabele landbouwbedrijfsvoering”
 - “via vrijwillige maatregelen”
 - “via een ondersteunende, stimulerende aanpak eerder dan een beperkende, controlerende”
 - via inzet van overheidsgronden, vergoedingen, begeleiding, samenwerking, organisatie afzet, ruimte voor feedback...



De Bruine Kiekendief, een Dubbel Doel project

De Bruine Kiekendief verdween de laatste jaren steeds meer uit het landschap op de Linkerscheldeoever.

Het Agentschap voor Natuur en Bos en zijn partners willen deze Europese beschermde roofvogel vooruit helpen door te zorgen voor:

- kleine broedlocaties in de bestaande natuurgebieden
- een voedselrijk landbouwlandschap in de omgeving van de natuurgebieden

Vanaf 1 oktober 2024 krijgen 150 ha landbouwgronden specifieke teelten, die zowel voor de Kiekendief als voor de landbouwer interessant kunnen zijn.



Flakmeer © Vito

AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
LINKERSCHELDEOEVER

VLAMSE LAND-
WIRTSCHAAP

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

DEPARTEMENT
NOMERIJT &
WISSEN

Part of
Partnership
Project

AGENTSCHAP
NATUUR EN BOS

INSTITUUT
VLAAMSE
BOUW

6 essentiële lessen uit ILVO-onderzoek

6 essentiële lessen uit ILVO-onderzoek

1. De grootste kwaliteit van publieke grond voor de landbouw *was* **langetermijnzekerheid**. Dat zou het ook in de toekomst terug *kunnen* zijn.

6 essentiële lessen uit ILVO-onderzoek

1. De grootste kwaliteit van publieke grond voor de landbouw *was* **langetermijnzekerheid**. Dat zou het ook in de toekomst terug *kunnen* zijn.
2. Door de publieke grond die boeren bewerken te verkopen, **maken we het hen als samenleving actief moeilijk** om te *kunnen* beantwoorden aan alle beleidsmatige en maatschappelijke verwachtingen.

6 essentiële lessen uit ILVO-onderzoek

1. De grootste kwaliteit van publieke grond voor de landbouw *was* **langetermijnzekerheid**. Dat zou het ook in de toekomst terug *kunnen* zijn.
2. Door de publieke grond die boeren bewerken te verkopen, **maken we het hen als samenleving actief moeilijk** om te *kunnen* beantwoorden aan alle beleidsmatige en maatschappelijke verwachtingen.
3. Boeren met voldoende en lange termijn toegang tot grond zijn **beter uitgerust** om *wel* te beantwoorden aan beleidsmatige en maatschappelijke uitdagingen. Ze zijn daar ook meer toe **bereid**.

6 essentiële lessen uit ILVO-onderzoek

1. De grootste kwaliteit van publieke grond voor de landbouw *was* **langetermijnzekerheid**. Dat zou het ook in de toekomst terug *kunnen* zijn.
2. Door de publieke grond die boeren bewerken te verkopen, **maken we het hen als samenleving actief moeilijk** om te *kunnen* beantwoorden aan alle beleidsmatige en maatschappelijke verwachtingen.
3. Boeren met voldoende en lange termijn toegang tot grond zijn **beter uitgerust** om *wel* te beantwoorden aan beleidsmatige en maatschappelijke uitdagingen. Ze zijn daar ook meer toe **bereid**.
4. Ja, **pachtvrije gronden** bieden meer beleidsruimte, maar dat wil niet zeggen dat beleid pas mogelijk is wanneer huidige pachters stoppen of sterven – integendeel.

6 essentiële lessen uit ILVO-onderzoek

1. De grootste kwaliteit van publieke grond voor de landbouw *was* **langetermijnzekerheid**. Dat zou het ook in de toekomst terug *kunnen* zijn.
2. Door de publieke grond die boeren bewerken te verkopen, **maken we het hen als samenleving actief moeilijk** om te *kunnen* beantwoorden aan alle beleidsmatige en maatschappelijke verwachtingen.
3. Boeren met voldoende en lange termijn toegang tot grond zijn **beter uitgerust** om *wel* te beantwoorden aan beleidsmatige en maatschappelijke uitdagingen. Ze zijn daar ook meer toe **bereid**.
4. Ja, **pachtvrije gronden** bieden meer beleidsruimte, maar dat wil niet zeggen dat beleid pas mogelijk is wanneer huidige pachters stoppen of sterven – integendeel.
5. Beleid met publieke landbouwgrond kan een **indrukwekkend schaaleffect** hebben als je via de pachters aan hun volledige bedrijf en areaal kan werken.

6 essentiële lessen uit ILVO-onderzoek

1. De grootste kwaliteit van publieke grond voor de landbouw *was* **langetermijnzekerheid**. Dat zou het ook in de toekomst terug *kunnen* zijn.
2. Door de publieke grond die boeren bewerken te verkopen, **maken we het hen als samenleving actief moeilijk** om te *kunnen* beantwoorden aan alle beleidsmatige en maatschappelijke verwachtingen.
3. Boeren met voldoende en lange termijn toegang tot grond zijn **beter uitgerust** om *wel* te beantwoorden aan beleidsmatige en maatschappelijke uitdagingen. Ze zijn daar ook meer toe **bereid**.
4. Ja, **pachtvrije gronden** bieden meer beleidsruimte, maar dat wil niet zeggen dat beleid pas mogelijk is wanneer huidige pachters stoppen of sterven – integendeel.
5. Beleid met publieke landbouwgrond kan een **indrukwekkend schaaleffect** hebben als je via de pachters aan hun volledige bedrijf en areaal kan werken.
6. Hoe meer **andere doelen (natuur, water, landschap...)** openbare besturen kunnen combineren op hun landbouwgronden, hoe meer argumenten ze hebben om die in eigendom te houden. Je kan die verbinding opleggen en afdwingen, maar misschien ook vooral **aantrekkelijk en mogelijk** maken.



Het belang en potentieel van publiek grondbezit voor de landbouwsector

Lessen uit ILVO-onderzoek en de expo Gentse Gronden

ILVO/SALV-evenement
“Publieke landbouwgrond te koop?
Toekomst overeen te komen”

18 April 2024, STAM Gent

Hans Vandermaelen

Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek

Afdeling Landbouw en Maatschappij

Burg. Van Gansberghelaan 115

9820 Merelbeke (Belgium)

hans.vandermaelen@ilvo.vlaanderen.be

<https://www.linkedin.com/in/hansvandermaelen>

www.ilvo.vlaanderen.be